

ΕΥΡΙΠΙΔΗ

ΤΡΩΑΔΕΣ

Μετάφραση
Γιάννης Τσαρούχης
Διασκευή – Σκηνοθεσία
Ελένη Ευθυμίου
Σύμβουλος δραματουργίας
Σοφία Ευτυχιάδου
Σκηνικά
Ευαγγελία Κιρκινέ
Κοστούμια
Άγγελος Μέντης
Μουσική
Λευτέρης Βενιάδης
Κίνηση
Τάσος Παπαδόπουλος
Φωτισμοί
Ζωή Μολυβδά Φαμέλη
Σχεδιασμός ήχου
Σοφία Καμαγιάννη
Μουσική διδασκαλία
Μελίνα Παιονίδου
Δραματολόγος παράστασης
Εύα Σαραγά
Βοηθός σκηνοθέτριας
Θέμης Θεοχάρογλου
Βοηθός σκηνογράφου
Μαριάνθη Ράδου
Βοηθός ενδυματολόγου
Δέσποινα Μαρία Ζαχαρίου
Βοηθός φωτιστριάς
Νατάσα Πετροπούλου
Β' βοηθός σκηνογράφου
Ταξιάρχης Χούμος
Καλλιτεχνικές συνεργάτιδες
για την υποστήριξη της ομάδας
«Εν Δυνάμει»
Ελένη Ζαχοπούλου
Δάφνη Καφετζή
Αγγελική Τόμπρου
Σχεδιασμός Κομμώσεων – Περούκες
Ξένια Μουτέν
Σχεδιασμός μακιγιάζ
Olga Faleichyk

Πρώτη παράσταση
Παρασκευή 31 Ιουλίου 2026
Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου

Διανομή
(με αλφαβητική σειρά)

Αστυάνакτας
Μιχάλης Μήτσης
Ταλθύβιος
Αργύρης Ξάφης
Ανδρομάχη
Εύη Σαουλίδου
Κασσάνδρα
Νάνσυ Σιδέρη
Πολυξένη
Άνα Τζουλάκη Χριστοδούλου
Ελένη
Βασιλική Τρουφάκου
Εκάβη
Λυδία Φωτοπούλου
Μενέλαος
Γιώργος Χριστοδούλου

Χορός
Μύριαμ Σοφία Αρτζανίδου
Μαρία Δαχλύθρα
Ελένη Δημοπούλου
Ειρήνη Κουρούβανη
Νίκος Κυπαρίσσης
Λωξάνδρα Λούκας
Λυγερή Μητροπούλου
Θεανώ Παπαβασιλείου
Κατερίνα Παπανδρέου
Νίκη Πεταλά
Άνα Τζουλάκη Χριστοδούλου
Χρύσα Τουμανίδου

Στρατιώτες
Θέμης Θεοχάρογλου
Γιώργος Μπουκαούρης
Σοφιανός Πεσιρίδης
Μαριάνθη Ράδου
Γιώργος Χριστοδούλου

Μουσικοί επί σκηνής
Σοφία Καμαγιάννη (πιάνο, ρίανο+)
Γιώργος Μπουκαούρης (κρουστά)
Σοφιανός Πεσιρίδης (όμποε)

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ, ΙΔΙΩΣ ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΕΣ, ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΣΥΧΝΑ ΘΥΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΧΗΤΕΣ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ

Έμφυλη βία και ένοπλες συγκρούσεις

Η έμφυλη βία παραμένει ένα από τα πιο σοβαρά και διαδεδομένα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα σε περιοχές που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις. Οι γυναίκες και τα κορίτσια, ιδίως οι πρόσφυγες και οι εκτοπισμένες, είναι τα πιο συχνά θύματα, αντιμετωπίζοντας σεξουαλική κακοποίηση από στρατιώτες και μαχητές, καθώς και εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση ως «αντικείμενα πολέμου». Οι συνθήκες πολέμου, η αποδυνάμωση των κοινωνικών και θεσμικών μηχανισμών προστασίας, ο εκτοπισμός και η οικονομική αστάθεια συμβάλλουν στην ενίσχυση της βίας, λόγω των ευκαιριακών και έκτακτων συνθηκών που δημιουργούνται σε αυτά τα πλαίσια. Σε συνέχεια των ανωτέρω, η κατάρρευση των νομικών και κοινωνικών υποδομών καθιστά δύσκολη την προστασία των θυμάτων και ενισχύει την αιμωρησία των δράστών,

γεγονός που οδηγεί σε μια σημαντική αύξηση της βίας κατά των γυναικών.

Οι σεξουαλικές επιθέσεις αποτελούν μια κεντρική στρατηγική κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων, οι οποίες χρησιμοποιούνται για διάφορους σκοπούς, όπως βασανιστήρια, πρόκληση τραυματισμών, απόσπαση πληροφοριών, εξευτελισμό και καταστροφή κοινότητων. Ο βιασμός χρησιμοποιείται συχνά για την ταπείνωση του αντιπάλου, την εκδίωξη πληθυσμών από τις περιοχές τους και τη διασπορά του ιού HIV. Επιπλέον, πολλές γυναίκες υποχρεώνονται να εργαστούν ως σεξουαλικές σκλάβες ή να αναλάβουν τον ρόλο της «συζύγου» των μαχητών ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες τους. Οι κύριες μορφές σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων περιλαμβάνουν:

- **Βιασμός:** Συχνά χρησιμοποιείται ως όπλο πολέμου για εξευτελιστική υποταγή των θυμάτων.
- **Σεξουαλική δουλεία:** Αφορά την εκμετάλλευση γυναικών μέσω απειλών ή χρήσης βίας, με συχνή εμφάνιση κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων.
- **Καταναγκαστική στείρωση:** Η αφαίρεση της ικανότητας αναπαραγωγής χωρίς τη συναίνεση των γυναικών, για τον έλεγχο της αναπαραγωγικής τους συμπεριφοράς.
- **Καταναγκαστική άμβλωση:** Η διακοπή της κύησης χωρίς τη συναίνεση της εγκύου και χωρίς πλήρη ενημέρωση σχετικά με τις συνέπειες της διαδικασίας.
- **Πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι:** Ο εξαναγκασμός ενός ατόμου, ενήλικα ή παιδιού, να παντρευτεί χωρίς τη συναίνεσή του, συχνά με στόχο τη στρατολόγηση ή την εκμετάλλευση.

ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΠΙΘΑΝΟ ΝΑ ΥΠΟΣΤΟΥΝ ΒΙΑ, ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΑ ΔΥΟ ΕΩΣ ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΑΠΟ Ο,ΤΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ, ΕΝΩ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΔΙΠΛΑΣΙΟ ΚΙΝΔΥΝΟ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.

Οι συνέπειες αυτής της βίας είναι καταστροφικές και διαρκείς, επηρεάζοντας τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική υγεία των θυμάτων, ενώ συχνά δημιουργούνται διαγενεακές συνέπειες, λόγω της καταναγκαστικής αναπαραγωγής και των τραυματικών ψυχικών επιπτώσεων. Η έμφυλη βία στον πόλεμο, επομένως, δεν είναι μόνο ένα ζήτημα ανθρωπιστικής κρίσης, αλλά και μια συνεχή πρόκληση για την αποκατάσταση της ειρήνης και τη διατήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. [...]

Οι εκτοπισμένες γυναίκες, ιδιαίτερα σε συνθήκες πολέμου και ανθρωπιστικών κρίσεων, διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο έκθεσης σε βία, τόσο κατά τη διαδρομή της φυγής τους όσο και μετά την άφιξή τους σε προσφυγικούς καταυλισμούς. Ο εκτοπισμός λόγω πολέμου εντείνει την εκμετάλλευση και τη βία, καθώς η σεξουαλική βία συχνά χρησιμοποιείται ως μέσο καταπίεσης και κοινωνικής αποδόμησης. Η έλλειψη ασφαλών και επαρκών μηχανισμών προστασίας, η υπερπληθυσμιακή διανομή, η έλλειψη φωτισμού και οι κακές συνθήκες διαβίωσης στους καταυλισμούς συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση του κινδύνου για εκδήλωση περιστατικών έμφυλης βίας. Ακόμη, η γραφειοκρατική αβεβαιότητα και η έλλειψη επίσημων εγγράφων αυξάνουν την ευαλωτότητα των γυναικών σε σεξουαλική εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων.

Η αυξημένη ευαλωτότητά τους συνδέεται, επίσης, με τη μειωμένη κοινωνική τους ισχύ και οικονομική ανεξαρτησία, η οποία περιορίζει την ικανότητά τους να απομακρυνθούν από κακοποιητικές καταστάσεις. Επιπλέον, οι πολιτισμικές αντιλήψεις σε πολλές κοινωνίες ενισχύουν τη θέση εξάρτησης των νεότερων γυναικών από άνδρες συγγενείς ή συντρόφους. Ειδικότερα, οι νεότερες γυναίκες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο, με τις πιθανότητες να βιώσουν έμφυλη βία να είναι πάνω από τρεις φορές υψηλότερες σε σχέση με γυναίκες μεγαλύτερων ηλικιών.

Η διαδικασία του εκτοπισμού συχνά οδηγεί τις γυναίκες πρόσφυγες σε απώλεια των παραδοσιακών δικτύων ασφάλειας που τους παρείχαν οι φίλοι, η οικογένεια και οι γείτονες. Αυτή η απομόνωση δημιουργεί συνθήκες που αυξάνουν τον κίνδυνο σεξουαλικής και έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένων λεκτικών απειλών και εκφοβισμού, σωματικής και σεξουαλικής επίθεσης, καθώς και πρώιμων και καταναγκαστικών γάμων. Σχετικές έρευνες έδειξαν ότι σχεδόν οι μισές από τις γυναίκες πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένες στην Αφρική έχουν βιώσει κάποιες μορφής έμφυλη βία, με τις νεότερες γυναίκες, τις χρήστριες αλκοόλ και εκείνες χωρίς κοινωνική προστασία να διατρέχουν ιδιαίτερα αυξημένο κίνδυνο. [...]

Στις ανθρωπιστικές κρίσεις, οι κοινωνικές δομές διαταράσσονται, επι-

τρέποντας στην έμφυλη βία να λάβει διαφορετικές μορφές. Κατά την περίοδο αποκατάστασης έπεται από μια κρίση, συχνά παρατηρείται αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς οι κοινωνικές ανισότητες και οι έμφυλες πολιτιστικές αντιλήψεις επιδεινώνονται. Η φτώχεια και η οικονομική εξάρτηση από τους συντρόφους ή την ανθρωπιστική βοήθεια αυξάνουν την ευαλωτότητα των γυναικών σε εκμετάλλευση και κακοποίηση, εγκλωβίζοντάς τις σε επικίνδυνες καταστάσεις. Η έλλειψη

κοινωνικών και νομικών μέσων προστασίας και η κουλτούρα της ατιμωρησίας επιδεινώνουν την κατάσταση, καθώς οι δράστες σπάνια λογοδοτούν λόγω αδύναμων νομικών συστημάτων.

Έμφυλη βία σε γυναίκες με αναπηρία

Οι περισσότερες από τις υπάρχουσες έρευνες που εξετάζουν τη σχέση μεταξύ αναπηρίας και έμφυλης βίας δείχνουν ότι οι γυναίκες με αναπηρία είναι πιο πιθανό να υποστούν βία, με ποσοστά δύο έως πέντε φορές υψηλότερα από

Η ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΕΙ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΝ 'Η ΝΑ ΑΝΤΙΔΡΟΥΝ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΒΙΑΣ, ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΤΕΣ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΙΚΑΝΕΣ ΝΑ ΖΗΤΗΣΟΥΝ ΒΟΗΘΕΙΑ 'Η ΝΑ ΚΑΤΑΓΓΕΙΛΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ.

ό,τι οι γυναίκες χωρίς αναπηρία, ενώ αντιμετωπίζουν διπλάσιο κίνδυνο ενδο-οικογενειακής κακοποίησης σε σχέση με τις γυναίκες χωρίς αναπηρία και τους άνδρες με αναπηρία. Επιπλέον, οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία αναφέρουν συχνότερα βία από την παιδική ηλικία, με την υψηλότερη συχνότητα να καταγράφεται πριν από την ηλικία των 15 ετών. Σύμφωνα με την πρωτοβουλία «We Decide» του UNFPA, το 40-60% των νεαρών γυναικών με αναπηρία έχει βιώσει σεξουαλική κακοποίηση πριν από την ηλικία των 18 ετών. [...]

Η βία κατά γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, όπως παρενόχληση, σεξουαλική βία, αιμομιξία, καθώς και εξαναγκαστική άμβλωση ή στειρώση. Περιλαμβάνει, επίσης, τη βία που συνδέεται άμεσα με την αναπηρία, όπως σωματικοί περιορισμοί, σεξουαλική κακοποίηση κατά την καθημερινή υγιεινή, αφαίρεση ή έλεγχος των βοηθημάτων επικοινωνίας ή μετακίνησης, βία κατά τη διάρκεια θεραπείας, υπερβολική χορήγηση φαρμάκων ή διακοπή της φαρμακευτικής αγωγής. Συχνά, οι δράστες εκμεταλλεύονται τα εμπόδια και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία.

Αξίζει να τονιστεί ότι η έμφυλη βία δεν πλήττει όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία με τον ίδιο τρόπο, λόγω της ποικιλίας των αναπηριών, των συνθηκών και των εμποδίων που καθορίζουν τη ζωή τους.

Παρόλο που οι γυναίκες με αναπηρία υφίστανται παρόμοιες μορφές βίας με της υπόλοιπες γυναίκες (σωματική, λεκτική, συναισθηματική, σεξουαλική και οικονομική), η βία που βιώνουν συ-

χνά περιλαμβάνει και μισαναπηρικές διαστάσεις, όπως η συναισθηματική υποβάθμιση ή η στέρηση αναγκαίων πόρων, για παράδειγμα, φαρμακευτικής αγωγής και βοηθημάτων προσβασιμότητας. Αυτές οι μορφές κακοποίησης είναι είτε ειδικές για τα άτομα με αναπηρία, είτε έχουν πιο σοβαρές συνέπειες όταν αφορούν τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους για βία, καθώς η αναπηρία μπορεί να τις καταστήσει πιο ευάλωτες σε επιθέσεις από τους δράστες. Ειδικότερα, γυναίκες με κινητικές αναπηρίες ή ψυχικές

ασθένειες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη εξάρτηση από το οικογενειακό περιβάλλον ή τους φροντιστές, γεγονός που μπορεί να εκμεταλλευτεί ο θύτης, ενώ συχνά έχουν ανεπαρκή πρόσβαση σε πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματά τους, καθώς και δυσχερή πρόσβαση στο σύστημα απόκρισης. Επιπλέον, η αναπηρία μπορεί να περιορίσει την ικανότητα των γυναικών να επικοινωνούν ή να αντιδρούν σε καταστάσεις βίας, κάνοντάς τις λιγότερο ικανές να ζητήσουν βοήθεια ή να καταγγείλουν τη βία. Παράλληλα, οι γυναίκες κάθε ηλικίας με αναπηρία αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο γυναικοκτονίας, καθώς και άλλες μορφές βίας, λόγω των κοινωνικών στάσεων και στερεοτύπων που τις θεωρούν ευάλωτες και εξαρτημένες. [...]

Η κοινωνική ένταξη και η εξάλειψη των διακρίσεων αποτελούν όχι μόνο βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και ουσιαστικά μέσα για τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς, ισότιμου και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλοντος για όλες τις γυναίκες. Συνεπώς, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, είναι κρίσιμο να εφαρμοστούν πολιτικές και μέτρα προστασίας που να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία, την αυτονομία και την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Η ενεργός ενσωμάτωση της φωνής τους στις αποφάσεις που τα αφορούν, η ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών και η ενίσχυση δομών υποστήριξης είναι καίρια βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση της βίας κατά των ατόμων με αναπηρία δεν αποτελεί μόνο ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και προϋπόθεση για μια δίκαιη και συμπεριληπτική κοινωνία. Μέσα από τη διαμόρφωση πολιτικών που προάγουν την ανεξαρτησία και τα δικαιώματά τους, μπορεί να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον ασφάλειας, σεβασμού και ισότητας για όλους.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΟΝΟ ΖΗΤΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Μαρία Κωνσταντίνα Χολέβα και **Αλέξανδρος Σταμάτιος Αντωνίου**, *Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας για την έμφυλη βία κατά των γυναικών: Πολυδιάστατες προσεγγίσεις και ηθικές προκλήσεις*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2025